

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV

TEXT & IMAGE

ESSENTIAL PROBLEMS IN ART HISTORY

2021 2 (12)

ТЕКСТ І ОБРАЗ:

актуальні проблеми
історії мистецтва

txim.history.knu.ua

ISSN: 2519-4801

TEXT AND IMAGE: ESSENTIAL PROBLEMS IN ART HISTORY

scientific electronic journal

2021, volume 2 (12)

Founder: Taras Shevchenko National University of Kyiv

Year of foundation: 2016

Field of study: History

Language of publishing: Ukrainian, English, German, Polish, Russian, French.

Frequency: twice a year

Editorial board:

Gennadii Kazakevych, Dr. of Sc., Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – editor-in-chief

Petro Kotliarov, Dr. of Sc., Associate professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – deputy editor-in-chief

Oleksandr Okhrimenko, PhD, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – managing editor

Iryna Adamska, PhD, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – executive editor

Stefaniia Demchuk, PhD, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) – executive editor

Anna Kaluher, MA, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine) - editor of Art Criticism section

Natalia Burdo, PhD, Institute of Archaeology, National Academy of Sciences in Ukraine (Ukraine)

Volodymyr Dyatlov, Dr. of Sc., Professor, Taras Shevchenko National Pedagogical University of Chernihiv (Ukraine)

Maxim Fomin, PhD, Senior lecturer, University of Ulster (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland)

Nathalie-Cécile Ginoux, PhD, Maître de conférences en art et archéologie des mondes celtes, Université Paris-Sorbonne (Paris IV) (France)

Rostyslav Konta, Dr. of Sc., Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Oleg Mashevskiy, Dr. of Sc., Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Pedro Reyes Moya-Maleno, PhD, Universidad Complutense de Madrid (Spain)

Antoniy Moysey, Dr. of Sc., Professor, Bukovinian State Medical University (Ukraine)

Aneta Pawłowska, Dr. Hab., Professor, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego (Polska)

Andrii Puchkov, Dr. of Sc. Professor, Modern Arts Research Institute (Ukraine)

Matthew Rampley, PhD, independent scientist-researcher, Faculty of Arts, Masaryk University (Czech Republic)

Sergei Ryzhov, PhD, Associate professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Ihor Sribnyak, Dr. of Sc., Professor, Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine)

Arno Strohmeyer, PhD, Professor, University of Salzburg (Austria)

Oleksandr Symonenko, Dr. of Sc., Senior Researcher, Institute of Archaeology, National Academy of Sciences in Ukraine (Ukraine)

Mykhailo Videiko, Dr. of Sc., Senior Researcher, Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine)

Daqing Yang, PhD, Associate Professor, The George Washington University (U.S.A.)

Editorial board address: 01601, Ukraine, Kyiv, Str. Volodymyrska, 60, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Faculty of History, Art History department; tel. +380442393407; e-mail: arthistory@univ.net.ua

The journal is published by the authority of the Academic Senate of the Taras Shevchenko National University. Decision №17. June, 29, 2016.

The journal is included in the Ukrainian list of specialized scientific publications (Ministry of Education and Science of Ukraine, decision №374. March, 13, 2017)

ISSN 2519-4801

Image on the cover: Stuttgart Psalter, Württembergische Landesbibliothek, Cod.bibl.fol. 23

DOI: 10.17721/2519-4801.2021.2

ЗМІСТ CONTENTS

ANCIENT, MEDIEVAL AND EARLY MODERN ART

Зелінський А. Морські мозаїки з Тмуїсу, цариця Береніка II та мендеські пахощі: новий погляд на стару проблему
Zelinskyi A. Sea Mosaics from Thmouis, Queen Berenice II and Mendesian Aromas: A New Look at the Old Problem.....5

Друздев О. Біблійні та місіонерські сюжети в оздобленні Гарнізонного храму святих апостолів Петра і Павла у Львові (колишній костел єзуїтів)
Druzdiev O. Biblical and missionary plots in the decoration of Saints Peter & Paul Garrison church (former Jesuit church).....25

Гуцул В. Проторицарство? Франкська армована кіннота VIII – X століття у візуальних джерелах
Hutsul V. Protochivalry? Frankish Armored Cavalry in 8th-10th Centuries as They Depicted in Visual Sources.....37

Demchuk S. Late Gothic (Antwerp) Mannerism: Its Origins, Nature And Decline (A Review of the Literature)
Демчук С. Пізньоготичний (Антверпенський) маньєризм: його витоки, характер та зникнення (нарис історіографії).....83

MODERN AND CONTEMPORARY ART

Адамська І. Візуальні матеріали журналу «Шлях до здоров'я» як інструмент антитуберкульозної кампанії в УСРР (1920-ті роки): просвіта і пропаганда
Adamska I. Visual materials of the journal «Shliakh do zdorovia» («Path to Health») as a tool of an anti-tuberculosis campaign in the Ukrainian SSR (in the 1920s): Education and propaganda.....95

Зубар М., Магдич О. Спроба створення нових музейних наративів у виставковому дослідницькому проєкті «Шевченко мовою міста»
Zubar M., Mahdych O. An attempt of creating new museum narratives by the example of the exhibition project «Shevchenko by the urban tongue».....112

ART CRITICISM

Каленська І. Концепція кориди в живописному циклі «Ole!» Леся Подерв'янського
Kalenska I. The concept of a bullfight in the painting cycle «Ole!» by Les Podervianskyi.....124

КОНЦЕПЦІЯ КОРИДИ В ЖИВОПИСНОМУ ЦИКЛІ «OLE!» ЛЕСЯ ПОДЕРВ'ЯНСЬКОГО**Інна Каленська*****The concept of a bullfight in the painting cycle «Ole!» by Les Podervianskyi******Inna Kalenska***

The review of Les Podervianskyi's exhibition "Ole!", which was presented at the Dymchuk Gallery in Kyiv in autumn 2021, focuses on the concept of bullfighting as a universal artistic plot. Many artists of different generations, including such eminent as P. Picasso or F. Goya, have repeatedly reproduced the bullfight, as a phenomenon of Spanish culture, in their artworks. Recently, some contemporary Ukrainian artists have turned to the symbolism and aesthetics of this Spanish plot, which is evidenced by the appearance of thematic exhibitions, including "Ole!" The text considers the phenomenon of L. Podervianskyi's personality as an artist in the context of the history of contemporary Ukrainian art. It analyzed the variations of interpretations of torero and bull images from the standpoint of bullfighting philosophy, which allows us to comprehend the metaphorical depiction of the Spanish traditional battle in painting. The presented series of paintings is considered from different angles: 1) color and compositional solution; 2) the matador and the bull as multi-valued symbols of the universal plot; 3) the system of the exhibition project in the gallery space. One of the highlights is on the connection between text and image, in particular in the combination of the title and the image itself. Separately, it is covered the topic of Japanese culture, which is one of the central ones in L. Podervianskyi's work: similar features in the construction of Japanese poetry and compositional techniques in painting are analyzed; the interchangeability of the use of bullfighting and kung fu plots as an artistic technique is explained. Mixing and layering the Ukrainian experience of the artist, images of the bullfighter and the bull and Japanese traditions creates a new system in the artistic dimension, in which the confrontation between the individual and the external world and the inner self becomes the central point.

Keywords: *bullfight, L. Podervianskyi, Ukrainian underground, image of a bullfighter, symbolism of a bull.*

«...бій з биком – мистецтво скороминуче, як співи або танці, це одне з мистецтв, яких ще Леонардо радив уникати, і коли виконавець іде від нас, його творіння залишаються жити тільки в пам'яті тих, хто бачив його, і вмирають з ними»

Е. Гемігвей, із книги «Смерть пополудні», 1932

У київській галереї Dymchuk Gallery відомий український художник та письменник Лесь Подерв'янський презентував цикл з восьми живописних робіт «Ole!», що об'єднані темою конфронтації між биком та матадором. Як іспанські образи переплітаються з японською культурою, яка тонкою ниткою проходить через усю творчість митця, та в чому полягає їхня універсальність?

Сьогодні ім'я Леся Подерв'янського відоме навіть тим, хто мало знайомий з його мистецькою практикою. Літературні твори митця розбирають на цитати, гострі й правдиві; функціонує навіть окремий фаншоп з сувенірною та текстильною продукцією. Хоч автора більше знають завдяки його письменницькій діяльності, сам Л. Подерв'янський позиціонує себе як художник та вважає живопис і літературу певною мірою ідентичними. При цьому він завважує одну деталь: людині легше сприймати текст, а не зображення, адже ми мислимо словами. На його думку, саме тому в глядача виникає безглузде прагнення отримати пояснення до живописної роботи, замість того, щоб побачити зміст не вдаючись до роз'яснень (Подерв'янський 2021).

Леся Подерв'янського відносять до «київського андеграунду» 70-80-х рр. ХХ ст. Головною особливістю андеграундного мистецтва є використання гротеску, ідеології абсурду, через які у тексті вибудовують постколоніальну дійсність, а «об'єктом переосмислення стають культурні міфи та культурні моделі, нав'язані українському мистецтву за період колоніалізму» (Юрчук 2008, с. 71). Однією з рис є також театральність, що характерна для письменника і в живописних роботах.

Розбираючись у причинах популярності літературної творчості Л. Подерв'янського, О. Бондарева шукає відповідь в особливостях «естетичного запиту». Важко з цим не погодитися, адже саме запит та відгук публіки визначає популярність того чи іншого продукту. Дослідниця завважує, що «...у пострадянських культурах закономірно маємо кардинальну переорієнтацію мейнстримного потоку на раніше маргінальні, неофіційні, субкультурні...відхилені від устояної картини світу» (Бондарева 2015, с. 26). Соціологиня А. Фляшнікова ділить процес маргіналізації українського суспільства на п'ять періодів, починаючи з 1917 і до сьогоднішнього дня. Переламним можемо вважати якраз другий (хронологічно, 80-90 рр. ХХ ст.), адже відбулися суттєві зміни в соціально-психологічній сфері. Говорячи про сучасні тенденції маргіналізації суспільства, дослідниця вказує на замикання «на принципі самовиживання» (Фляшнікова 2013, с. 203). Чи не бачимо ми це прагнення самозбереження та самозахисту в «кориді» митця?

Корида, як окреме явище іспанської культури, викликає чимало дискусій: одні наполягають, що бої з биками – антигуманно, інші заперечують, розмислюючи над цим процесом з філософської точки зору, прирівнюючи зіткнення тварини і матадора на рингу до акту мистецтва. У контексті аналізу художніх творів, нас цікавлять варіації інтерпретацій образів тореро та бика з погляду філософії кориди, адже розуміння саме такого «романтизованого» бачення дійства дасть змогу глибше осмислити символічність зображення цього видовища в художньому творі.

Філософ Габріель Андраде завважує, що ще з кінця ХІХ – ХХ століть більшість іспанських інтелектуалів виступали проти боїв з биками та вважали їх пережитком минулого, проте залишалися і ті, хто підтримував такий вид розваг. Він приводить до прикладу Хосе Ортегу-і-Гассета, Пабло Пікассо, Гарсію Лорку, а також іноземців письменника Ернеста Гемінгвея та сучасного французького філософа Френсіса Вольфа (Andrade 2018, рр. 159-160). Із останнім у своєму тексті автор вступає в дискусію, опираючись на тези з книги професора Ф. Вольфа «50 *raisons de defendre la corrida*». Його опонент розглядає кориду, як акт мистецтва, оскільки переконаний, що метою є не страждання жертви (бика), а художня експресія. Він заперечує, що корида є видом тортур, аргументуючи це тим, що у тварини є змога боротися за життя, а матадор також перебуває в небезпеці. Г. Андраде слушно твердить, що «...неважливо скільки він [бик – прим. автора] бореться, він однаково загине» (Andrade 2018, р. 162) Можемо об'єднати ці два твердження, адже вони не взаємовиключні, а радше навпаки, і поглянути на неминучу смерть бика, як на символ долі, фатуму або й навіть хиткості життя в цілому, коли, що б людина не намагалася робити, її кінець уже відомий. Е. Гемінгвей писав, що корида – це «...трагедія, в якій вбивство бика визначене наперед» (Хемінгвей 1980, с. 11). До слова,

термін «suerte» дослівно позначає «спритний рух матадора» під час кориди, утім в іспанській мові він є багатозначним і серед визначень є такі: удача, доля, фатум. Або ж, погляньмо на бика, як на символ зовнішньої та внутрішньої небезпеки, яку матадору (людині) треба побороти на шляху до самовдосконалення – тоді перед глядачем постане зовсім інша, проте так само переконлива, концепція кориди. Усе залежить від того, на чие місце ставити особистість – матадора чи бика, а кому віддати роль антагоніста. Ф. Вольф видовище називає інтелектуальною грою, Е. Гемінгвей – грою зі смертю. Обоє вони вбачають у кориді естетичну та філософську складову, елемент культури, натомість Г. Андраде ставить моральну сторону вище і запитує: «Чому бик мусить померти?».

Утім, питання доцільності проведення кориди лежать в іншій площині, тут нас цікавить бій з биком, як універсальний сюжет, який можна накласти на сучасні реалії, застосувати як «вічну тему». Художній твір для Л. Подерв'янського є рефлексією на дійсність; художник пише лише тому, що не може не писати. Тож слід кориду у живописному циклі митця розглядати як метафору, театральне експресивне дійство, що розгортається перед глядачем на білих стінах галереї.

Серія, що представлена на виставці, складається з восьми полотен. На кожному з них зображені дві фігури – бик та матадор. У роботах переважає червоний, що не дивно, адже цей колір в комбінації з різкими, напівсухими мазками дає потрібний ефект експресії, боротьби, напруження та безперервного руху. Для тіней Л. Подерв'янський використовує яскравий синій та фіолетовий кольори. Лише робота «Знайомство», де переважає чорний, є відносно спокійною в колористичному та композиційному плані.

У контексті дослідження поєднання тексту та образу, слід звернути увагу на назви полотен. Розміщення робіт в галерейному просторі має неабияке значення, адже мистецький проєкт – це цілісна система, яка має певну послідовність, подібно до тексту, який з певного речення починається, а на іншому завершується. Експозицію відкриває робота під назвою «Підійди»: у центрі композиції матадор в золотисто-червоному костюмі тримає багрянчу мулету. У нижньому лівому куті виглядає голова бика, що наближається. Фігури розміщені на абстрактному рожево-червоному тлі з чорними мазками, що додають фактурності; решту простору займає сірий незаписаний ґрунт полотна. Торeadор запрошує бика, а разом з ним і глядача: *«підійди!»*, тож він стає разом з твариною у конфронтації з торeadором. Далі слідує роботи «Ще ближче», «Тепер я тебе знаю».

Дві роботи «На сонці» та «В тіні» написані так, ніби одна сцена розкрита з двох ракурсів: у центрі першої – бик, який ховається в густій синьо-фіолетовій тіні за плащем матадора; у центрі іншої – тореро гордо підіймає голову, його форма виблискує на сонці; рот розкритий, наче він – дракон, що видмухує полум'я. В останній Л. Подерв'янський використовує цікавий композиційний прийом: голова бика опинилася точно за головою матадора таким чином, що здається, ніби в людини вирости роги. Тореро зливається зі своїм противником. Можна зчитувати це як момент рівності в бою або ж єднання людини та природи; або видимість людини, яка осяяна успіхом. Е. Гемінгвей був поціновувачем кориди, і у 1932 році видав есе «Смерть пополудні», у якому він розглядає бій з биками, як вид мистецтва; твір, що зникає одразу після завершення. Він зауважує: *«...Сонце – це дуже важливо... коли воно не сяє, втрачаєш майже половину вражень...Сонце – найкращий тореро, і без сонця найкращого тореро не видно. Він як людина без тіні»* (Хемінгвей 1980, с. 11). Щоб побачити істинний талант, розкрити майстерність людини потрібне правильне освітлення – зовнішні умови та внутрішня сміливість особистості.

У сучасному українському мистецтві тема кориди висвітлена не вперше. До прикладу, у 2020 році в галереї ТриптихАрт був презентований персональний проєкт художника Антона Ковача «Sub Signo Tauri», який також на своїх полотнах розмістив лише дві фігури – тореро і бика. Є деяка схожість в змісті, адже у тій серії також не йдеться про етичність самої кориди,

натомість художники зачіпають глибші питання: боротьба зі звіром у собі та зовнішнім ворогом, протистояння природи та людини, стійкість перед викликами, що постають перед людиною. У рецензії на виставку А. Ковача мистецтвознавиця Олеся Авраменко наголошує: «А там [на полотнах – прим. автора] – не двобій, натомість напружена глибока розмова двох душ...» (Авраменко 2020). Виважений діалог, що ведуть учасники бою, відчутно й у циклі робіт Л. Подерв'янського: перед глядачем розкриваються не жорстокі сцени, а текучість, пластичність гри. У композиційному плані та манері роботи художників сильно відрізняються, помітна лише подібність кольорового рішення: А. Ковач теж використовує червоний та схожий синьо-фіолетовий у тінях.

На тему тавромахії був представлений і проєкт «Корида» художника Андрія Кулагіна у київській галереї Мануфактура в 2017 році. На ній були представлені рисунки та живопис, та на відміну від лаконічних композицій Л. Подерв'янського, художник додає більше деталей, зображає інших учасників бою – бандерильєро на конях, глядачів.

Відгомін японської культури в творчості Леся Подерв'янського – окремий аспект, який потребує висвітлення. Митець зізнається, що з дитинства не любив колективних ігор, тому єдиноборства, де кожен сам за себе, його надзвичайно приваблювали. У шкільні роки Лесь почав займатися кунг-фу, і лише з часом почав зв'язувати цей вид боротьби та мистецтво. Він називає його «універсальною річчю». І зв'язок тут полягає в особливому стані, у якому перебуває людина, коли бореться або, коли пише словами чи фарбами. Стан – включення, здатність абстрагуватися та повне розчинення в момент творчості (Подерв'янський 2021). У проєкті «Ole!» перед глядачем так само постає не колективне, а індивідуальне: тореадор сам на сам з биком, обидва максимально включені в процес гри за життя.

Образ японського самурая часто фігурує і в живописі, і в літературній творчості митця. До прикладу, у 2012 році в Dumchuk Gallery була представлена серія живописних робіт «Шлях воїна», що була присвячена майстру Міямото Мутасі, який написав «Книгу п'яти кілець» – стратегію становлення справжнього воїна. Мистецтвознавиця О. Авраменко зауважує, що «...повнота й глибина та непорушність європейської складової мимоволі видає в художникові євроцентриста, який азійську традицію сприймає досить умовно, хоча й з гострим зацікавленням та проникливо» (Авраменко 2020, с. 95). Певна річ, що для українського художника, що виріс та провів життя в Києві, європейська культура ближча та зрозуміліша, ніж азійська, утім, роздуми над філософією кунг-фу та безперервна практика, що триває кілька десятків років, дає серйозний відбиток на світогляд митця в цілому, тому японські елементи в його творчості не здаються чимось зайвим чи штучним. В інтерв'ю Юлії Ліщенко для видання «Високий замок» Л. Подерв'янський зізнається, що бойові мистецтва – «це частина мого життя, без якої мені некомфортно. Тому що бойові мистецтва, живопис, література – це все дуже схожі речі. Бо закони їхні однакові» (Подерв'янський 2018).

Серед літературного доробку можна навести до прикладу сценарій «Йоко і самураї», за яким навіть було знято фільм режисера Ігора Гаріна, де героїв візуалізували в образах самураїв-козаків. Або нову книгу-антологію живопису та афористичних текстів про шлях самурая «Прогулянки забороненими садами Йомасали Хухіса з живописцем і майстром Кунг-Фу».

У тексті організаторів виставки «Ole!» містилася заввага, що «композиційно сюжети полотен створені, наче вірші японської поезії...». Які є схожі риси в живописі митця, що змальовує сюжет кориди, та поезії Японії? Насамперед – зіставлення людини та природи (тореро та бика) і водночас їхнє єднання (згадаймо роботу «На сонці», де роги тварини композиційно опиняються над головою матадора). Також можна відзначити характерну для японської поезії простоту, лаконічність висловлення, легкість, образність. Усі ці риси помітні в живописному циклі Л. Подерв'янського про кориду, де лаконічність та простота визначені

обмеженою палітрою, наявністю великих частин незаписаного білого ґрунту полотна, присутністю лише двох фігур, умовністю навколишнього середовища, у якому вони перебувають. Образність полягає в багатозначності персонажів-символів матадора та бика, а легкість – у манері експресивного письма.

Отже, бій з биком, кунг-фу, самовиживання – сюжети, типові для творчості Л. Подерв'янського, зібрано заново в новій формі. Самурай відточує майстерність, подібно до живописця, що прагне стати майстром, так само і матадор вправляється, прагнучи до досконалості. Тому і кунг-фу, і корида є багатограними та універсальними сюжетами. Корида – чудова алюзія конфлікту, причому не обов'язково зовнішнього, адже це так само може стосуватися внутрішньої боротьби. Людина повсякчас проходить процес дослідження довколишнього світу та себе самої, вона приглядається і несміло знайомиться з тим, що випадає пізнати; їй доводиться в образі матадора боротися зі складнощами світу, змагатися за свою свободу і водночас поглянути всередину свого єства, щоб сміливо змахнути багряною мулетою перед власними страхами, підкорити собі досі нескорене і рухатись далі, відточуючи свою майстерність.

Список джерел та літератури

- ANDRADE, G., 2018, Francis Wolff's Flawed Philosophical Defense of Bullfighting. *Between the Species*. Vol. 22, Iss. 1, pp.158-184.
- CASSAR, A., 2014, The Bull and the Hourse: Looking at Two of Guernica's Figures in the Context of Picasso's Art. *Forum: Modern Art History*, vol. 7, pp.142-152.
- АВРАМЕНКО, О., 2012, «...З'їжте полотно...» Лесь Подерв'янський. *Сучасне мистецтво*, вип. 8, с. 87-96.
- АВРАМЕНКО, О., 2020, Живопис, створений на видиху. *Газета «День»*. Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/zhyvopys-stvorenny-na-vydyhu> Дата звернення: 06.11.21
- АКОПЯН, Н., 2005, Маргинальность как одна из основных характеристик трансформирующегося общества. *XXI век*, №1, с. 7-12.
- БОНДАРЕВА, О., 2015, Лесь Подерв'янський: «Я просто бавився». *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство)*, с. 24-30.
- ГУНДОРОВА, Т., 2005, Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн = The Post-Chornobyl Library. *Ukrainian Literary Postmodernism. Укр. наук. ін-т Гарвард. ун-ту, Ін-т критики*, Київ: Критика.
- Лесь Подерв'янський: про кунг-фу. 2021. *Інтерв'ю з Айдером Муждабаєвим на телеканалі АТР*. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=17RhPkEFsnM> Дата звернення: 06.11.21.
- «У мене з алкоголем нормальні стосунки. Ми просто друзі». 2018. *Інтерв'ю Л. Подерв'янського з Ю. Ліщенко, Високий Замок*. Режим доступу: <https://wz.lviv.ua/interview/382754-u-mene-z-alkoholem-normalni-stosunky-my-prosto-druzi> Дата звернення: 06.11.21.
- ФЛЯШНИКОВА, А., 2013, Особливості вияву явища маргінальності в сучасному українському суспільстві. *Вчені записки*, №15, с. 202-206.
- ХЕМІНГУЕЙ, Е., 1980, Із книги «Смерть пополудні». *Твори в 4-х томах*. Київ: видавництво художньої літератури «Дніпро», том 2, с. 6-23.
- ЮРЧУК, О., 2008, Проза Леся Подерв'янського з погляду постколоніальної критики. *Літературознавчі студії*, вип. 2, с. 68-74.

References

- ANDRADE, G., 2018, Francis Wolff's Flawed Philosophical Defense of Bullfighting. *Between the Species*. Vol. 22, Iss. 1, pp.158-184
- CASSAR, A., 2014, The Bull and the Horse: Looking at Two of Guernica's Figures in the Context of Picasso's Art. *Forum: Modern Art History*, vol. 7, pp.142-152.
- AVRAMENKO, O., 2012, "...Zizhte polotno..." Les Podervianskyi. *Suchasne mystetstvo*, vyp. 8, p. 87-96.
- AVRAMENKO, O., 2020, Zhyvopys, stvorenyi na vydykhu. *Hazeta «Den»*. Accessed 6 November 2021: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/zhyvopys-stvorenyy-na-vydyhu>
- AKOPIAN, N., 2005, Marginalnost kak odna iz osnovnykh kharakteristik transformiruiushchegosia obshchestva. *KHKHI vek*, №1, p. 7-12.
- BONDAREVA, O., 2015, Les Podervianskyi: «Ia prosto bavyvsia». *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Filolohichni nauky (literaturoznavstvo)*, pp. 24-30.
- HUNDOROVA, T., 2005, Pisliachornobylska biblioteka. *Ukrainskyi literaturnyi postmodern = The Post-Chernobyl Library. Ukrainian Literary Postmodernism. Ukr. nauk. in-t Harvard. un-tu, In-t krytyky*, Kyiv: Krytyka.
- Les Podervianskyi: pro kunh-fu. 2021. Interviu z Aiderom Muzhdabaievym na telekanali ATR. Accessed 6 November 2021: <https://www.youtube.com/watch?v=17RhPKEFsnM>
- «U mene z alkoholem normalni stosunky. My prosto druzi». 2018. Interviu L. Podervianskoho z Y. Lishchenko, *Vysokyi Zamok*. Accessed 6 November 2021: <https://wz.lviv.ua/interview/382754-u-mene-z-alkoholem-normalni-stosunky-my-prosto-druzi>
- FLIASHNIKOVA, A., 2013, Osoblyvosti vyjavu yavlyshcha marhinalnosti v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi. *Vcheni zapysky*, №15, pp. 202-206.
- KHEMINHUEI, E., 1980, Iz knyhy «Smert popoludni». *Tvory v 4-kh tomakh*. Kyiv: vydavnytstvo khudozhnoi literatury «Dnipro», tom 2, pp. 6-23.
- YURCHUK, O., 2008, Proza Lesia Podervianskoho z pohliadu postkolonialnoi krytyky. *Literaturoznavchi studii*, vyp. 2, pp. 68-74.

Концепція кориди в живописному циклі «Ole!» Леся Подерв'янського

У рецензії на виставку Леся Подерв'янського «Ole!», що була представлена в київській галереї Dutschuk Gallery восени 2021 року основна увага приділена концепції кориди як універсальному художньому сюжету. Бій з биком, як явище іспанської культури, неодноразово був відтворений у творчості художників різних поколінь, зокрема і такими іменитими як П. Пікассо чи Ф. Гойя. Останнім часом деякі сучасні українські художники звертаються до символіки та естетики цього іспанського сюжету, про що свідчить поява тематичних виставок, серед яких і «Ole!». У тексті розглянуто феномен особистості Л. Подерв'янського як художника в контексті історії сучасного українського мистецтва. Проаналізовано варіації інтерпретацій образів тореро та бика з позиції філософії кориди, що дозволяє осмислити метафоричність зображення іспанського традиційного бою у живописі. Представлена серія живописних полотен розглянута з різних ракурсів: 1) колористичне та композиційне рішення; 2) матадор і бик як багатозначні символи універсального сюжету; 3) система виставкового проекту в галерейному просторі. Зроблений акцент на зв'язку тексту та образу, зокрема в поєднанні назви і самого зображення. Окремо висвітлена тема японської культури, яка є однією з центральних в творчості Л. Подерв'янського: проаналізовано схожі риси в побудові японської поезії та композиційних прийомах в живописі; пояснено

взаємозамінність використання сюжетів кориди та кунг-фу як художнього прийому художника. Змішування та нашарування українського досвіду митця, іспанських образів тореро та бика і японських традицій створює нову систему у художньому вимірі, у якій конфронтація між особистістю і зовнішнім світом та внутрішнім "я" стає центральною точкою.

Ключові слова: корида, Л. Подерв'янський, «київський андеграунд», образ тореро, символіка бика.

Inna Kalenska, BA, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Інна Каленська, бакалавр, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3809-9988>

Advance Access Published: December, 2021